

TULEVAISUUDEN PERUSKOULU

OSAAMISEN PÄIVITYS
TULEVAISUUDEN VAATIMUKSIIN

OSAAMINEN ON SUOMEN TÄRKEIN PÄÄOMA

Koulutus mahdollistaa yhteiskunnan toimivuuden, kilpailukyvn ja talouskasvun. Koulutuksella on suora yhteys suomalaisten tulotasoon, terveyteen, hyvinvointiin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Suomelle koko ikäluokan koulutuksen merkitys on korostetun suuri, sillä juuri osaaminen on Suomen tärkein pääoma nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä globaalissa toimintaympäristössä.

Viime vuosina suomalaisnuorten osaaminen on heikentynyt – uusimmissa PISA-tuloksissa suomalaisten matematiikan osaaminen on heikentynyt OECD-maista toiseksi eniten.

Nuorten elämäntapa ja ajatusmaailma ovat muuttuneet. Oppimista haittaavat asenteet ovat vahvistuneet ja huomiosta kilpailevat koulun ohella myös muut aktiviteetit.

Näistä syistä Tulevaisuuden peruskoulu -hankkeen kärjiksi nostettiin **osaamisen ja oppimisen merkitys tulevaisuuden yhteiskunnassa** sekä **motivaatio ja opetus.**

Tulevaisuuden peruskoulu -työryhmissä 45 oman alansa asiantuntijaa tuottivat kuvauksia opetuksen nykytilasta, siihen liittyvistä ilmiöistä ja tulosten heikkenemisen syistä.

Työryhmät laativat esityksiä, jotka tukevat sivistykseen perustuvaa yhteiskuntaa ja joiden avulla **osaamisen taso saadaan päivitettyä 21. vuosisadan tarpeisiin.**

Työryhmiä koordinoi laajapohjainen ohjausryhmä, puheenjohtajanaan opetus- ja viestintäministeri Krista Kiuru. Ohjausryhmässä olivat edustettuina kahdeksan eduskuntapuolueen edustajat sekä edustajat Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:stä, Suomen Rehtorit ry:stä, Sivistystyönantajat ry:stä, Julkisten- ja hyvinvointialojen liitosta, Kuntaliitosta, Suomen Vanhempainliitosta, lapsiasianvaltuutetun toimistosta sekä toisen asteen opiskelijajärjestöistä.

TULEVAISUUDEN PERUSKOULU -JULKAISU

www.minedu.fi/julkaisut

TEEMAT KEHITTÄMISEHDOTUKSET

OSAAMISEN JA OPPIMISEN MERKITYS YHTEISKUNNALLISEN KEHITYKSEN OSANA

Puheenjohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, sihteeri Tommi Karjalainen

OPPIMISTULOSTEN KEHITYS

Jarkko Hautamäki, Sirkku Kupiainen, Jorma Kuusela, Juhani Rautopuro, Patrik Scheinin ja Jouni Välijärvi

KOULUTUKSELLINEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Sirkka Ahonen, Venla Bernelius, Mira Kalalhti, Osmo Kivinen, Risto Rinne ja Pia Seppänen

RESURSSIT, OPPIMISTULOKSET, TULOT JA TALOUDELLINEN KASVU

Tanja Kirjavainen, Tuomas Pekkarinen ja Roope Uusitalo

VÄHEMMISTÖJEN ASEMA KOULUTUKSESSA

Heidi Harju-Luukkainen, Katri Kuukka, Heini Paavola ja Mirja Tarnanen

OPPIMISMOTIVAATIO, KOULUVIIHTYVYYS, OPETUSJÄRJESTELYT JA OPETUSMENETELMÄT

Puheenjohtaja Aulis Pitkälä, sihteerit Najat Ouakrim-Soivio ja Aija Rinkinen

OPPIMISMOTIVAATIO, KOULUVIIHTYVYYS JA HYVINVOINTI

Päivi Harinen, Tommi Laitio, Markku Niemivirta, Jari-Erik Nurmi ja Katariina Salmela-Aro

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA -MENETELMÄT

Mikko Jordman, Kristian Kiili, Kirsti Lonka, Allan Schneiz ja Marja Vauras

OPETUSJÄRJESTELYIDEN KEHITTÄMINEN

Pasi Hieta, Olli Hietanen, Bob Karlsson, Esa Parkkali ja Anneli Rautiainen

OPETTAJAKOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN

Ritva Jakku-Sihvonen, Tuula Koskimies-Sirén, Jari Lavonen, Kati Mäkitalo-Sigel ja Arja Virta

LÄHIKOULUPERIAATE

- **YHTEINEN**, julkinen, maksuton ja oppilaitaan valikoimaton perusopetus tulee säilyttää. Koulutuspolitiikalla tulee pyrkiä siihen, etteivät oppimistulokset riipu yksilön taloudellis-yhteiskunnallisesta tai etnisestä taustasta, asuinalueesta tai sukupuolesta.
- **KUNTIEN** tulee tukea lähikouluperiaatteen toteutumista. Hallinnon tulee huolehtia siitä, ettei kouluvalinta ja oppilasvalikointi kuten soveltuvuuskoekäyttö tai luokkien opetussuunnitelmallinen painottaminen loukkaa koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuutta.
- **KUNNILTA** tulee edellyttää päätöksentekoa sitova pitkän tähtäimen koulutuspoliittinen ohjelma, jossa yhdenvertaisten oppimisedellytysten turvaaminen ja koulujen laadullisen eriytymisen ehkäisy ovat keskeisiä tavoitteita.
- **KANSALLISEN** arviointipolitiikan tulee palvella koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuutta.

TALOUDELLISET RESURSSIT

- **KOULUTUKSELLA** on osoitettu olevan vahva vaikutus yksilön tulotasoon sekä kansantalouden kasvuun, ja siksi korkealaatuisen opetuksen mahdollistava perusopetuksen resursointi on taattava tulevaisuudessa.
- **VAHVISTETAAN** sosioekonomiselta taustaltaan ja oppimistuloksiltaan heikkojen koulujen positiivista diskriminointia taloudellisesti.
- **OPETUKSEN** järjestäjällä tulee olla riittävät resurssit, jotta opetusryhmien koko voidaan pitää riittävän pienenä.

KOULUN TOIMINTA-KULTTUURI JA KOULUPÄIVÄN RAKENNE

- **KOULUA** kehitetään eettisenä ja oppivana yhteisönä, jossa oppilaalla on sananvaltaa ja valinnan varaa (voice and choice) ja jossa hän ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.
- **KOULUN** toimintakulttuurin ja rakenteiden tulee tukea oppimista ja hyvinvointia sekä oppilaiden osallisuutta. Koulun tulee myös luoda ja vahvistaa ystävyysyksiä.
- **KOULU** on osa ympäröivää yhteiskuntaa. Kodin ja koulun yhteistyön tulee olla avointa ja dialogista.
- **KOULUN** toimintakulttuuria ja johtamista kehitetään kielitietoisuutta sekä kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta vaalivaksi.
- **OHJAUSTA** ja moniammatillista yhteistyötä lisätään ja jäsennetään oppilaan koulupolulla ja sen nivelvaiheissa.
- **KOULUPÄIVÄN** rakennetta, aloitusaikaa ja pituutta toteutetaan uusilla, erilaisilla tavoilla.

OPETTAJIEN PERUSKOULUTUS

- **TUTKIMUSPERUSTAISTA** opettajakoulutusta kehitetään edelleen yhteistyössä yliopistojen ja kuntien kanssa.
- **OPETTAJIEN** peruskoulutuksen ja ammatillisen kehittymisen tulee muodostaa jatkumo.
- **LAADITTAAN** opettajakoulutuksen kehittämissuunnitelma, joka on jatkoa VOKKE-hankkeelle.
- **OPETTAJAOPISKELIJOIDEN** tulee hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä erilaisia virtuaaliympäristöjä omissa opinnoissaan.
- **OPETTAJIEN** peruskoulutuksen sisällöissä painotetaan nykyistä enemmän kriteeriperusteista, monipuolista oppilaan arviointia, sukupuolten tasa-arvo-, ihmisoikeus- ja demokraatiakasvatusta sekä monikulttuurista osaamista.
- **OPETTAJAKOULUTUSTA** tulee arvioida kansallisesti.
- **KÄYNNISTETÄÄN** opettajakouluttajien ammatillista osaamista tukeva kehittämissuunnitelma.

OPPIMINEN JA PEDAGOGIIKKA

- **ERILAISIA** pedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat sekä yhteisöllistä että yksilöllistä oppimista, tulee lisätä.
- **OPPIMISVAIKEUKSIA** sekä muita oppimiseen liittyviä haasteita tulee ennaltaehkäistä ja niihin täytyy puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jo esiopetuksessa tai viimeistään 1. luokalla.
- **OPPILAILLA** tulee olla mahdollisuus haaste- ja ilmiöperusteiseen oppimiseen. Koulussa tarjotaan eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, jotka lukuvuoden aikana kokoavat yhteen eri oppiaineissa opittua.
- **KOULUN** arviointikäytäntöjä kehitetään. Arvioinnin ja numeroarvostelun tulee olla tasa-arvoista ja yhdenvertaista. Arvioinnin tulee olla monipuolista ja sen tulee tukea oppimista.

TULEVAISUUDEN PERUSKOULU VASTAA VAATIMUKSIIN, JOITA KEHITTYVÄ TYÖELÄMÄ JA SOSIAALINEN ELÄMÄ ASETTAVAT

JOHTAMINEN

- **JOHTAMISJÄRJESTELMIÄ** kehitetään ja johtamisen resursointi varmistetaan.
- **REHTORIN** kelpoisuusehtoja tulee tarkastella uudelleen työnkuvaan kohdistuneiden muutosten vuoksi.
- **REHTOREIDEN** koulutusta sekä johtamisosaamista kehitetään. Rehtoreilla tulee olla henkilökohtainen kehittämissuunnitelma.

OPETTAJIEN ELINIKÄINEN AMMATILLINEN KEHITTYMINEN

- **OPETTAJIEN** ammatillisen osaamisen kehittyminen vaatii systemaattista täydennyskoulutustoimintaa, joka edellyttää myös täydennyskoulutuskäsitteen ja sisällön määrittelyä uudelleen.
- **VALTAKUNNALLINEN** täydennyskoulutusrakenne ja rahoitusjärjestelmä tulee uudistaa siten, että ne tukevat sekä opettajien systemaattista ammatillista kehittymistä että koulujen kehittämistä.
- **TÄYDENNYSKOULUTUSTA** järjestetään erimuotoisena ja kohdennetaan opettajan erilaisiin ammatillisiin vaiheisiin ja tarpeisiin.
- **OPETUKSEN** järjestäjä vastaa siitä, että jokaiselle opettajalle laaditaan vuosittain päivitettävä henkilökohtainen kehittämissuunnitelma.
- **UUDET** opettajat tulee perehdyttää työhönsä laaditun perehdyttämishojelman mukaisesti.
- **SÄÄDETÄÄN** opettajien oikeudesta ja velvollisuudesta osallistua ammatillista kehittymistä edistävään koulutukseen tai kehittämissuunnitelmiin.

OPETTAJIEN TYÖAIKA

- **ERILAISTEN** työaikamallien kehittämistä ja kokeilua jatketaan, ja niiden käyttöönottoa laajennetaan.
- **TÄYDENNYSKOULUTUS** toteutetaan opetustuntien ulkopuolella, ja VESO/TESO-päivien lukumäärää nostetaan kolmesta viiteen.
- **YHTEISTOIMINTA-AIKAA** (YT-aika) ja sen käytön joustavuutta lisätään.
- **TYÖ-** ja virkaehtosopimusten mukaiset erityistehävyt määritellään uudelleen ja niiden kuuluminen työaikaan tarkistetaan.

KOULUTUKSEN TUTKIMUS

- **SUOMALAISEN** peruskoulun tärkein saavutus on koulutuksellinen tasa-arvo. Sen turvaaminen ja edelleen kehittäminen tulee asettaa monitieteisen yhteiskunnallisen tutkimuksen keskiöön. Täydentävänä tutkimuskenttänä tulee olla koulutuksen vaikuttavuuden sellainen tutkimus, joka ottaa huomioon yhteiskunnan muutoksista aiheutuvat kehittämistarpeet ja kytkeytyy käynnissä oleviin ja käynnistettäviin uudistuksiin.
- **LUODAAN** laaja-alainen ja pitkäkestoinen, kansallinen seuranta tutkimusohjelma, johon kytetään yliopistot, Suomen Akatemia, Opetushallitus, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus ja valtioneuvosto politiikkaohjelmien kautta.
- **LISÄTÄÄN** tutkimusta koulutuksen kansantaloudellisista vaikutuksista.
- **ARVIOIDAAN** tutkimuksen avulla tehtävä-, opiskelu- ja koulunkäyntimotivaation merkitystä ja muutoksia.
- **TUETAAN** koulujen pedagogista kehittämistä keräämällä pitkittäisaineistoa tutkimuskäyttöön.
- **KUNTATALOUDEN** kokonaistilanteen vaikutus opetuksen järjestämiseen tulee selvittää. Selvityksessä huomioidaan myös muiden hallinnonalamuutosten vaikutus.
- **TUTKITAAN** vapaata perusopetukseen hakeutumista.

TULEVAISUUDEN PERUSKOULU -julkaisussa laajemmin kehittämissuunnitelma, nykytilasta, niihin liittyvistä ilmiöistä ja tulosten heikkenemisen syistä.

VALTAKUNNALLINEN VERKKOKYSELY OPETUKSEN KEHITTÄMISEKSI

Osana perusopetuksen kehittämistä opetus- ja kulttuuriministeriö selvitti, mitä peruskoululaiset ja heidän huoltajansa, opiskelijat, opettajat, rehtorit ja muut opetusalan asiantuntijat ajattelevat perusopetuksen nykytilasta, siihen liittyvistä ilmiöistä, oppimistulosten heikkenemisen syistä ja perusopetuksen kehittämistarpeista.

Verkkokyselyn tuloksiin voi tutustua tarkemmin Tulevaisuuden peruskoulu - julkaisussa.

MUITA KÄYNNISSÄ OLEVIA TOIMENPITEITÄ PERUSOPETUKSEN UUDISTAMISEKSI

Samanaikaisesti Tulevaisuuden peruskoulu hankkeen kanssa on käynnissä muitakin perusopetuksen kehittämiseen tähtäviä laajoja valtakunnallisia kehittämiskokonaisuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen, paikallisen opetuksen ja koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma-mallin lanseeraaminen sekä kehittämiskouluverkoston toiminta.

Suomessa on kyetty toteuttamaan unelma yksilön vapaudesta ja tasavertaisista mahdollisuuksista: synnyttää isoon taloon tai pieneen torppaan, oletpa tyttö tai poika, terve tai sairas, sinulla on mahdollisuus kouluttautua putkimieheksi, poliisiksi, lääkäriksi, filmitähdeksi, myyjäksi, urheilijaksi tai poliitikoksi oman halusi ja ahkeruutesi mukaan.
Olemme koulutusjärjestelmämme avulla onnistuneet osallistamaan koko pienen kansamme hyvinvointivaltion rakentamiseen. Vaikka Suomen kouluja kehutaan jopa maailman parhaiksi, koulutusjärjestelmämme todellinen voima on tasa-arvossa: meillä ei ole huonoja kouluja lainkaan.

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO
PUHELIN +358 2953 30004
KIRJAAMO@MINEDU.FI
WWW.MINEDU.FI

OHJAUSRYHMÄ

KAHDEKSAN EDUSKUNTAPUOLUEEN EDUSTAJAT
OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ
SUOMEN REHTORIT RY
SIVISTYSTYÖNANTAJAT RY
JULKISTEN- JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO
KUNTALIITTO
SUOMEN VANHEMPAINLIITTO
LAPSIASIANVALTUUTETUN TOIMISTO
TOISEN ASTEEN OPISKELIJÄRJESTÖT